

Muhaliflerin Zaferi Ve Suriyede Yeni Dönem

— oktay-guvener · 14 Aralık 2024

Suriye'de Beşar Esad rejiminin çöküşü ve muhaliflerin yönetime geçişi, bölgesel dinamikleri derinden sarsacak bir dönemin başlangıcı oldu. 13 yıllık iç savaşın ardından, Suriye yaklaşık 13 günde muhalif tarafından fazla bir çatışma olmadan ele geçirildi. Bu olayın en büyük kazananı kuşkusuz ülkemiz olacak. Dış İşleri Bakanı Hakan Fidan'ın "Herkes tebrik ederken biz yanlarındaydık" mesajının iyi okunması gerekiyor. Bu süreç özellikle İran, Irak ve İsrail tarafından yakından takip ediliyor. Çünkü bu gelişmelerden doğrudan etkilenecek ülkeler arasında ilk sırada yer alıyorlar.

Türkiye, muhalif grupların başlıca destekçilerinden biri olarak, bu süreçte önemli bir diplomatik ve askeri rol oynadı. Yeni yönetimle Ankara'nın ilişkilerinin daha yakın olması zaten bekleniyor. Bu durum, özellikle kuzey Suriye'de PKK/YPG'ye karşı operasyonlarını sürdüren Türkiye'nin elini güçlendirecektir. Süreç daha çok yeni ve hızlı geliştiği için taşların yerine oturması zaman olacaktır. Ancak bu süreci ülkemizin çok iyi yöneteceği şimdiden belli oldu.

Ancak buna rağmen muhaliflerin yönetimde istikrar sağlaması zaman alacak. Türkiye, yeni süreçte savaştan kaçarak ülkemize sığınan mültecilerin geri dönüşünü iyi yönetmek zorunda. Bunun yanı sıra, muhalif gruplar arasında iç çatışmaların çıkmaması için çok ciddi adımların atılması gerektiği de biliniyor. Bu sürecin iyi yönetilmesi gerekiyor.

Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Almanya, İngiltere gibi ülkeler, bölgedeki taraflara "sivillerin korunması ve insani yardımların sağlanması" çağrısı yaptı. ABD ayrıca, özellikle HTŞ'nin (Heyet Tahrir el-Şam) kontrolündeki bölgelerde endişeli, çünkü grup geçmişte terörist bir örgüt olarak tanımlanmıştı. Ancak, HTŞ'nin son dönemdeki yerel kontrol odaklı politikalarının uluslararası bir tehdit oluşturmadığını deklare etmek zorunda kaldı ve hemen ulusal basınlarında bir demeç vermelerini sağladılar. Bu da gösteriyor ki HTŞ ile ilişkilerini güçlendirme amacındalar. Trump'ın sürekli olarak Suriye bizim işimiz değil demesi ve hiçbir olumsuz söylemde bulunmamasının ardında İsrail'in güvenliği ve İsrail'in oldu bittiye getirerek attığı adımları örtme çabasında kaynaklanmaktadır.

İran, Esad rejiminin en büyük destekçilerindendi. Rejimin çökmesiyle, Tahran'ın bölgedeki nüfuzu zayıfladı. İran, Suriye'deki askeri üslerini kaybetti. Bunun yanında Şii milis gruplar üzerindeki kontrolünü kaybedebilir. Bu durum, İran'ın Lübnan'daki Hizbullah gibi müttefikleriyle bağlantılarını da etkileyebilir. Ancak İran, yeni yönetimle ilişkilerini sürdürmek için alternatif yollar arayacaktır. Özellikle ekonomik yardımlar ve diplomatik ilişkiler aracılığıyla nüfuzunu koruma çabasına girmesi muhtemeldir. Bunu zamanla göreceğiz.

Suriye'deki gelişmeleri Irak Hükümeti de yakından takip etmektedir. Şu an Suriye'de oluşan ikili yapı Irak'ın sınır güvenliği, HTŞ ve PYD ile ilişkilerini etkileyecektir. Ayrıca, Suriye'den kaçan asker ve militanların Irak'a sızma olasılığı, ülkenin güvenlik sorunlarını artırabilir.

Suriye'de yeni yönetimin şekillenmesi, bölgedeki güç dengelerini de etkileyecek. Rusya'nın zayıflayan etkisi, ABD ve Avrupa ülkelerinin diplomatik girişimlerini artırmasına neden olacaktır. İsrail'in bu süreçte hızlı bir şekilde Golan Tepelerinin tamamını alması ve ilk kez Suriye sınırlarının içerisine girmesi göz ardı

edilmemeli. Golan Tepeleri kilit bir öneme sahip. Bulunduğu konum itibariyle Lübnan ve Suriye'ye karşı hâkim bir noktada yer alıyor. Ayrıca İsrail su ihtiyacının neredeyse üçte birini buradan karşılıyor. Yapılan açıklamalar gösteriyor ki İsrail işgal ettiği bu yeni yerleri kalıcı olarak topraklarına katmak istemektedir. Bu konuda Batılı ülkeler ve Türkiye'nin nasıl bir tutum sergileyeceği merak ediliyor. Özellikle İsrail'in çıkarlarını koruma adına Batılı Ülkeler ve ABD'nin birçok adım atacağı belli. Bu konuda da nasıl bir tavır takınılacak? Bu ancak Suriye hükümetinin yerli yerine oturması ile biraz daha netleşecek. Sonuç olarak, Suriye'deki bu dönüşüm, özellikle uluslararası arenada Türkiye'nin elini ciddi anlamda güçlendirdi. Şimdi yeni dönemini yaşayan ABD'nin Suriye'de kurulacak hükümet üzerinde baskı oluşturma stratejilerini, Suriye üzerinde etkisini kaybeden Rusya'nın isteklerini Türkiye üzerinden gerçekleştirme çabalarını yakında göreceğiz. Ancak görünen o ki, Türkiye bölgedeki liderlik rolünü üstlenecek.

Not: Suriye hapisanelerinden yansıyan görüntülere değinmeden geçmek istemiyorum. Bizlere yansıyanlar sınırlı olmasına rağmen olayların boyutunun şimdiden dehşet verici olduğu belli. Baas rejiminin yapmış olduğu katliamlara yenilerinin eklendiğini ve nice hayatların karardığı görülüyor. Bu sadece buzdağının görünen kısmı.